

Särskild sammanställning av inkomna synpunkter angående Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns förslag till förvaltningsplan, förslag till åtgärdsprogram, förslag till miljökonsekvensbeskrivning samt förslag till miljökvalitetsnormer

Sammanfattning av inkomna synpunkter och hur de har beaktats

Vattenmyndigheten har, i enlighet med 5 kap. 4 § förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, vattenförvaltningsförordningen, samt 5 kap. 4 § miljöbalken och 6 kap. 16 § miljöbalken, sammanställt samrådssynpunkter på förslagen till förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning efter samrådet under perioden 1 mars – 1 september 2009. Till vattenmyndigheten har inkommit skriftliga svar från 214 remissinstanser. Av dessa har 24 remissinstanser svarat via den webbenkät som funnits tillgänglig på vattenmyndigheternas webbplats.

Vattenmyndigheten redovisar samtliga yttrande på vattenmyndighetens webbplats, www.vattenmyndigheterna.se. Nedan redovisas en sammanfattning av yttrandena för varje förslag samt hur vattenmyndigheten har beaktat yttrandena.

Många synpunkter på **förvaltningsplanen** rör struktur och läsbarhet, som till exempel att dokumentet är omfattande, svåröverskådligt och för detaljerat. Å andra sidan anser flera remissinstanser att dokumentet är för övergripande. Det har även kommit synpunkter som pekar på att dokumentet är en bra sammanfattning av arbetet. En del remissinstanser har lyft fram att det saknas en röd tråd och att det finns olikheter mellan distrikten både när det gäller terminologi och innehåll.

Bearbetning av förvaltningsplanen har därför främst gjorts för att öka läsbarhet, tillgänglighet och enhetlighet mellan vattendistriktet. Ändringar och förtydliganden har också gjorts för att tydligare beskriva arbetet samt uppfylla alla krav i vattenförvaltningsförordningen. Avsnittet ”Inför nästa förvaltningscykel 2010-2015” har tagits fram baserat dels på inkomna synpunkter, dels på interna diskussioner mellan vattenmyndigheterna. Detta avsnitt beskriver hur vattenmyndigheterna avser att arbeta under nästa cykel när det gäller bland annat samordning och samverkan, kartläggning och analys, klimatfrågor, övervakning, åtgärder, dataunderlag och datahantering samt rapportering till EU.

Många av remissynpunkterna på **miljökvalitetsnormerna** berör normernas rättsliga status. Flera remissinstanser har haft synpunkter på bedömningsgrunderna som använts vid klassning av vattenförekomstens status. Kritik har även framförts på att statusklassningarna och bakomliggande dataunderlag är bristfälligt och otydligt. Olikheter mellan vattendistriktet har även uppmärksammats.

Förändringar utifrån remissynpunkterna på miljökvalitetsnormerna har bland annat rört samordning av kriterier mellan vattenmyndigheterna, bland annat för utpekande av kraftigt modifierade vatten. Vidare kommer icke-försämringskravet att utgå som en självständig

bestämmelse eftersom detta finns inbyggt i normerna. I vissa fall har synpunkter på statusklassningar föranlett justering av status och därmed också av miljökvalitetsnormen. Vattenmyndigheten kommer under nästa cykel bland annat arbeta vidare med att kvalitetssäkra statusklassningarna och därmed normerna, fastställande av kraftigt modifierade vatten och de särskilt förorenande ämnena.

Flertalet av samrådsyttrandena lämnar synpunkter på **åtgärdsprogrammet**, såväl vad gäller de 40 föreslagna åtgärderna som myndigheter och kommuner ska genomföra, som konsekvensanalysen. Huvuddelen av synpunkterna är kritiska till åtgärdsprogrammet, några vill ha ett kraftfullare åtgärdsprogram.

Vattenmyndigheterna har tillsammans omarbetat åtgärdsprogrammets disposition och harmoniserat innehållet så långt möjligt. Åtgärdsprogrammet har renodlats för att skapa tyngdpunkten i åtgärder och dess konsekvenser. Konsekvensanalysen har fördjupats och utvecklats så att den bemöter frågeställningar i de inkomna yttranden. Regeringen har prövat åtgärdsprogrammet enligt myndigheternas begäran. Många synpunkter på bland annat utformning, underlag, åtgärder och åtgärdsutformning och konsekvensanalys har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att tas med till den andra förvaltningscykeln.

Synpunkter på **miljökonsekvensbeskrivningen** rör olikheter i struktur och omfattning mellan vattenmyndigheterna. Det finns ett flertal synpunkter som har koppling till den juridiska konstruktionen i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet. En omarbetning av disposition och innehåll samt harmonisering mellan vattenmyndigheterna har genomförts. Nu är strukturen gemensam och i så stor utsträckning som möjligt även innehållet.

Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Bakgrund och samrådsprocess

Vattenförvaltningen, som är det svenska genomförandet av EU:s vattendirektiv, innebär att Sverige skall kartlägga och analysera alla vatten, fastställa mål/kvalitetskrav och upprätta åtgärdsprogram för vattenmiljöerna i Sverige samt övervaka dem. Syftet med arbetet är att uppnå målsättningen ”god vattenstatus” i alla vatten senast år 2015.

Samrådet har omfattat fyra dokument som hänger samman:

- Förvaltningsplanen sammanfattar arbetsmetoder och resultat inom vattenförvaltningen från 2004 och fram till idag. Planen ger även en kort beskrivning av inriktningen på det fortsatta vattenförvaltningsarbetet.
- Miljökvalitetsnormer innehåller förslag till vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla för distriktens vatten. Målet är att alla vatten (yt-, kust- och grundvatten) ska nå minst god status under perioden 2015-2027. Vissa vatten har fått en lägre miljökvalitetsnorm än god status. Detta har i så fall motiverats.

- Åtgärdsprogrammet beskriver de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljö kvalitetsnormerna ska uppnås i tid. Det handlar dels om att utveckla styrmedel, dels om konkreta förbättringar av vattenmiljön. Åtgärderna som beskrivs i programmet riktar sig till myndigheter och kommuner.
- Miljökonsekvensbeskrivningen är en generell och övergripande beskrivning av de miljökonsekvenser som det föreslagna åtgärdsprogrammet väntas få.

Vattenmyndigheten har, i enlighet med 5 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen samt 5 kap. 4 § miljöbalken och 6 kap. 16 § miljöbalken sammanställt de synpunkter som remissinstanserna haft på samrådshandlingarna "Förslag till förvaltningsplan", "Förslag till åtgärdsprogram", "Förslag till miljökonsekvensbeskrivning" samt "Förslag till miljö kvalitetsnormer för xx vattendistrikt".

Samrådshandlingarna kungjordes i 25 dagstidningar den 27 februari 2009 och har funnits tillgänglig hos vattenmyndigheten, samtliga kommuner och länsstyrelser inom distriktet under samrådsperioden 1 mars till 1 september 2009. Den har även funnits tillgänglig på vattenmyndighetens webbplats. Handlingen har skickats ut till 260 adressater och presenterats av vattenmyndigheten och länsstyrelser under olika möten i distriktet. Till vattenmyndigheten har inkommit skriftliga svar från 214 remissinstanser. Av dessa har 24 remissinstanser svarat via den webbenkät som funnits tillgänglig på vattenmyndigheternas webbplats. Yttrande som inkommit senare än den 7 september har inte kunnat beaktas.

Vattenmyndigheten har övervägt alla synpunkter, arbetat intensivt i dialog med övriga vattenmyndigheter, genomfört dialogmöten med representanter för flera myndigheter och andra intressenter och presenterat övervägandena för vattendelegationen.

Beskrivning hur respektive vattendistrikt arbetet med samrådet

Under våren 2009 genomförde vattenmyndigheten tillsammans med ansvariga länsstyrelser samrådsmöten i vart och ett av del sju delområdena i Södra Österjöns vattendistrikt. Syftet med samrådsmötena var att underlätta för deltagarna att svara på vattenmyndighetens remiss genom att ge en bakgrund till materialet och att beskriva struktur och upplägg av samrådshandlingarna. Ett andra ändamål med mötena var att höra vilka synpunkter på materialet som fanns, för att kunna ta med sig det i det fortsatta arbetet med vattenförvaltningen. Cirka 400 personer deltog på dessa möten.

Förutom ett möte i varje delområde (sju stycken inom distriktet) där vattenmyndigheten deltog, höll länen själva ett stort antal möten kring vattenförvaltning under våren. Många möten genomfördes efter att länsstyrelsepersonal erbjöd sig att komma ut till organisationer och befintliga nätverk, och blev på så sätt inbjudna träffar med bland andra vattenvårdsförbund, LRF, Skogsstyrelsen och kommuner. Några län arrangerade egna möten med öppen inbjudan för alla intresserade. Även möten internt på länsstyrelserna hölls för att informera och diskutera vattenförvaltning och samrådsdokumenten. En uppskattning är att 4 500 personer totalt deltog i dessa möten.

För en mer detaljerad beskrivning och utvärdering av samråden se [Beskrivning och utvärdering av process och möten](#) som finns på vattenmyndighetens webbsida, [länk](#).

Minnesanteckningar och presentationer från samråden finns på vattenmyndighetens webbsida, [länk](#).

Hur synpunkterna har beaktats

De inkomna svaren har innehållit en stor mängd olika synpunkter på dokumenten och vattenförvaltningens genomförande. Nationella synpunkter har hanterats gemensamt av de fem vattenmyndigheterna. De distriktsspecifika synpunkterna har hanterats av Vattenmyndighet i Södra Östersjön och länsstyrelserna inom vattendistriktet. Alla inkomna yttranden kan läsas i sin helhet på vattenmyndighetens webbplats (www.vattenmyndigheterna.se).

Framtagning, sammanställning och analys av samrådsmaterialet har skett inom respektive vattendistrikt. Betydande insatser har gjorts för att på bästa sätt samordna arbetet inom och mellan distrikten. Bland annat tillsattes under våren 2009 en grupp med en representant från varje vattendelegation för att analysera det man bedömde vara de viktigaste gemensamma frågeställningarna. Detta dels för att de juridiska dokumenten ska vara konsekventa för olika mottagare i Sverige som berörs av flera myndigheters beslut, dels för att Sverige ska ha en gemensam profil i frågeställningarna gentemot EU-kommissionen vid rapportering och granskning.

I denna särskilda sammanställning redogörs övergripande de synpunkter som inkommit på samrådshandlingarna och hur de har beaktats, om de inte har beaktats och i så fall en motivering till detta, eller om de noteras för framtida arbete.

Sammanställning av inkomna remissvar

Nedan följer en sammanställning av inkomna remissynpunkter, presenterade per samrådsdokument. Svaren från webbenkäten ingår i sammanställningen.

Till vattenmyndigheten har inkommit skriftliga svar från 214 remissinstanser. Av dessa har 24 remissinstanser svarat via den webbenkät som funnits tillgänglig på vattenmyndigheternas webbplats. De organisationer och enskilda som har lämnat synpunkter på alla eller delar av samrådsdokumenten finns listade i Bilaga 1.

Sammanställning av synpunkter på "Förslag till förvaltningsplan" och hur de har beaktats

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 15% av de inkomna synpunkterna har rört förslag till förvaltningsplan. Många synpunkter har rört struktur och läsbarhet, som till exempel att dokumentet är omfattande, svåröverskådligt och för detaljerat. Å andra sidan anser flera remissinstanser att dokumentet är för övergripande. Det har även kommit synpunkter som pekar på att dokumentet är en bra sammanfattning av arbetet. Tabeller och kartor har fått dels positiva synpunkter, dels negativa som anser att de är svåra att läsa respektive tyda. En del remissinstanser har lyft fram att det saknas en röd tråd och att det finns olikheter mellan distrikten både när det gäller terminologi och innehåll.

När det gäller innehållet i "Förslag till förvaltningsplan" så har bland annat Naturvårdsverket pekat på att vattenförvaltningsförordningens bilaga 1 inte är uppfylld. SGU har lyft fram flera områden där det saknas information om grundvatten. Under samrådsperioden har vattenmyndigheterna även bjudit in till att lämna synpunkter på vad som ska genomföras under nästa cykel. Många remissinstanser har lämnat sina åsikter och det har varit värdefullt. Många har även uttalat sig i positiva ordalag kring fortsatt medverkan i vattenförvaltningsarbetet.

Flera remissinstanser har berört den svenska implementeringen av ramdirektivet för vatten. Synpunkter som förs fram är bland annat att den svenska tolkningen är strängare och mindre demokratisk än i övriga europeiska länder. Synpunkter kring bristande samverkan och samordning med annat arbete inom vattenområdet är också vanliga.

Förändringar som har genomförts

Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet.

- **Språkgranskning** har gjorts av respektive förvaltningsplan. Generellt har vi arbetat med att förtydliga hänvisningar till underlagsmaterial samt att använda en genomtänkt och konsekvent terminologi i dokumenten. En gemensam ordlista har tagits fram till alla dokumenten.
- I **sidhuvudet** finns avsnittet utskrivet så att det ska underlätta att hitta i dokumentet.
- **Innehållsförteckningarna** har utökats.
- Struktur och texter har arbetats igenom mellan de fem vattenmyndigheterna så att **rubriksättningen** är gemensam i de allra flesta avsnitt. Många texter är också **nationellt gemensamma**. Detta för att underlätta jämförelser mellan distrikten.

Bearbetning och utökning av innehållet i dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att tydligare beskriva arbetet samt uppfylla de formella kraven.

- En gemensam struktur för **Sammanfattningen** med underrubriker och innehåll har tagits fram.
- **Inledningsavsnittet** har utökats med en beskrivning av det redan pågående vattenrelaterade arbetet, den lagstiftning som styr detta samt en tydligare beskrivning av organisationen av vattenförvaltningen i Sverige.
- Avsnittet **Information om vattenmyndigheten** har utgått och informationen har arbetats in i nästföljande avsnitt, Beskrivning av vattendistriktet.
- I **Beskrivning av vattendistriktet** har vi förbättrat texter om grundvatten samt hur vattenförekomstindelningen har utförts. En tydligare beskrivning av typindelningen och typspecifika referensförhållanden i vattenförvaltningsarbetet har infogats.
- Avsnittet Register över skyddade områden har bytt rubrik till **Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen**. Inledningstexten har förbättrats så att det bättre framgår vad registret är och hur vattenförvaltningen hanterar skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen.
- Skrivningarna i avsnittet **Övervakning** har kompletterats så att det bättre framgår vilka brister som finns och hur vi avser arbeta för att förbättra övervakningsnätverket.
- I avsnittet **Status 2009** har nationella texter kring kvicksilver och kraftigt modifierade vatten lagts in. Vidare har avsnittet kompletterats med en karta över kemisk status utan kvicksilver. Texter kring grundvatten har utökats.
- Avsnittet Påverkansanalys har delats i två avsnitt, **Påverkansanalys** respektive **Miljöproblem**.
- Avsnittet **Miljöproblem** har utökats med de beskrivande texter som tidigare fanns i förslag till åtgärdsprogram. Texter kring grundvatten har utökats.
- Ett tydligare avsnitt om **Miljökvalitetsnormer** har tagits fram med gemensam struktur med underrubriker och innehåll. Fokus har lagts på att förmedla en gemensam bild av miljökvalitetsnormernas konstruktion och legala status. Dessa texter är gemensamma för de fem vattenmyndigheterna.
- En tydligare sammanfattning av åtgärdsprogrammet har tagits fram till avsnittet **Åtgärder för bättre vatten**. Här finns åtgärder presenterade, det förklaras hur de förväntas bidra till att miljökvalitetsnormerna nås, samt vilka konsekvenser åtgärdsprogrammet väntas få. Vidare presenteras också en beskrivning av hur vattenfrågor hanteras i den svenska lagstiftningen.
- Avsnittet **Deltagande i vattenförvaltningen** har utökats med texter kring vad samråden lett till, samt texter om hur samrådet under 2009 har bedrivits och vilket resultat det lett till. Ett avsnitt om slutsatser från arbetet i första cykeln har inkluderats.
- Avsnittet **Vattenförvaltningen 2009-2015** har tagits fram baserat dels på inkomna synpunkter, dels på interna diskussioner mellan vattenmyndigheterna. Detta avsnitt beskriver hur vattenmyndigheterna avser att arbeta under nästa cykel när det gäller bland annat samordning och samverkan, kartläggning och analys, klimatfrågor, övervakning, åtgärder, dataunderlag och datahantering samt rapportering till EU.

Synpunkter som har noterats inför det framtida arbetet

Många synpunkter som har kommit in är mycket relevanta, men har inte lett till någon förändring av det material som var ute på samråd. Dessa synpunkter grupperas nedan och besvaras. Många av frågorna berörs också i avsnittet ”Inför nästa förvaltningscykel” i förvaltningsplanen.

- Många vill vara med i fortsatt arbete, och detta noterar vattenmyndigheterna tacksamt.
- Det har kommit in synpunkter på övervakningsnätverket, bland annat att det inte är heltäckande. Vattenmyndigheterna konstaterar att övervakningsnätverket kommer att ses över under kommande år för att göra övervakningen mer heltäckande och förbättra dataunderlaget för bedömningar.
- En del remissinstanser påtalar ett bristande samverkansarbete. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi har strävat efter, men inte fullt ut lyckats med, att skapa engagemang och delaktighet. Detta arbete kommer att fortsätta i nästa förvaltningscykel. Likaså gäller det arbetet med vattenråd, där vattenmyndigheterna arbetar för långsiktiga lösningar.
- Synpunkter på VISS och Vattenkartan har rört bland annat att det är svårt att hitta och tolka informationen. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi i VISS och Vattenkartan samlar all information om våra vattenförekomster, och att det pågår ett löpande arbete med att komplettera denna information. Vidare sker en löpande utveckling av den tekniska lösningen samt löpande arbete för att öka användarvänligheten.
- Flera remissinstanser anser att det behövs samordning mellan andra direktiv, Baltic Sea Action Plan, de svenska miljömålen med mera. Vattenmyndigheterna konstaterar att vi har samma uppfattning och att vi arbetar för en ökad samverkan, samarbete och koordinering i dessa frågor.
- Slutligen kan konstateras att vattenmyndigheterna arbetar kontinuerligt för att samordna arbetet mellan distrikten. De naturgivna förutsättningarna skiljer sig dock vilket gör att det kan finnas och kommer att finnas vissa olikheter mellan distrikten.
- Någon remissinstans anser att det finns för många vattenförekomster i Sverige. Vattenmyndigheterna konstaterar att vattenförekomstindelningen ses över kontinuerligt.

Synpunkter som inte har beaktas

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten. En sammanfattning av dessa synpunkter följer nedan med en förklaring till varför dessa synpunkter inte har beaktats.

- Några remissinstanser anser att remisstiden har varit för kort eller att beslutsdatum måste flyttas fram. En del anser att den första förvaltningscykel ska ses som en försöksomgång. Remisstiden, tidsplanen och arbetet följer de krav som finns i vattenförvaltningsförordningen.
- En del remissvar anser att det är fel att besluten fattas av vattendelegationerna, att det inte finns något politiskt inflytande i beslutsprocessen och det är inte heller möjligt att

överklaga besluten. Vattendelegationen är utsedd av regeringen, och dess befogenheter finns i vattenförvaltningsförordningen samt förordning med länsstyrelseinstruktion.

- Många har synpunkter på implementeringen av ramdirektivet i den svenska lagstiftningen. Flertalet kommuner har också synpunkter på att förslagen strider mot kommunernas självbestämmande. Dessa synpunkter är en fråga för regering och riksdag. Se även kommentar under synpunkter på miljökvalitetsnormer.
- Klimatfrågan är en komplex fråga och arbetet med att inkludera denna i vattenförvaltningsarbetet kommer att utvecklas under nästa förvaltningscykel.
- Översvämningsproblematiken och miljöeffekter av översvämningar är inte huvudsyftet med vattendirektivet och har därför inte beaktats inom åtgärdsprogrammet. Översvämningsproblematiken hanteras inom översvämningsdirektivet, vilket Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för. MSB föreslår en strategi med rättslig reglering av ett genomförande kopplat till vattenförvaltningen.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till miljökvalitetsnormer och hur de har beaktats

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 25 procent av de inkomna remissynpunkterna har berört förslag till miljökvalitetsnormer. Majoriteten av de inkomna remissynpunkterna har varit övergripande synpunkter på nationell nivå och endast en mindre del av det totala antalet inkomna synpunkter har riktats på distriktsnivå. De synpunkter som inkommit på lokal nivå har nästan enbart varit synpunkter på statusklassningen, dvs underlaget till fastställande av miljökvalitetsnormerna.

Vattenmyndigheten har fått in en mängd synpunkter som berört miljökvalitetsnormernas rättsliga status. Flera remissinstanser har ifrågasatt Sveriges val av rättsligt bindande miljökvalitetsnormer och har menat att Sverige med detta system skulle ha överimplementerat ramdirektivet för vatten. Flera remissinstanser har haft synpunkter på Naturvårdsverkets bedömningsgrunder som Vattenmyndigheten använt sig av vid klassning av vattenförekomsternas status. Bedömningsgrunderna har ansetts som svåra och komplicerade att tillämpa. Kritik har även framförts på att statusklassningarna och bakomliggande dataunderlag är bristfälligt och otydligt.

Vattenmyndigheten har också fått ett stort antal synpunkter på icke-försämringskravet. Flera remissinstanser har ansett att icke-försämringskravet som självständig regel är otydlig och svårtolkad. Gällande hantering av undantag har kritik riktats mot att Vattenmyndigheten inte utnyttjat möjligheten att besluta om undantag i tillräcklig omfattning. Synpunkter kopplade till frågan om kraftigt modifierade vatten (KMV) har också belysts i remissvaren. Synpunkterna kopplat till KMV har primärt handlat om hur vattenmyndigheten hanterat begreppet KMV samt kriterier för utpekandet av dessa.

Avslutningsvis har det också inkommit synpunkter på att dokumentet om miljökvalitetsnormer till sin utformning är otydligt, att texterna måste förenklas, förtydligas och samordnas mellan distrikten.

Förändringar som har genomförts

Samrådsdokumentet för miljökvalitetsnormer har ersatts av en föreskrift för miljökvalitetsnormer. Skälet till att Vattenmyndigheten valt att besluta om miljökvalitetsnormer i föreskriftsform grundar sig i att flertalet remissinstanser efterlyst ett tydligare beslutsdokument. Vattenmyndigheten har också fått ett bemyndigande av regeringen, i vattenförvaltningsförordningen, att meddela föreskrifter om kvalitetskrav som ska gälla i vattendistriktet.

- De beskrivande texterna i förslagsdokumentet har flyttats över till förvaltningsplanen.
- Texterna om miljökvalitetsnormer i förvaltningsplanen har också bearbetats för att få en ökad tydlighet, enhetlighet mellan distrikten samt bättre läsbarhet.

- Föreskriften består av en inledande textdel, med övergripande bestämmelser följt av ett tabellverk som anger vilka miljö kvalitetsnormer som har beslutats för respektive vattenförekomst.
- I de tabeller som ingår i beslutet redovisas det vilken nuvarande status eller potential som samtliga vattenförekomster har, samt de miljö kvalitetsnormer och andra bestämmelser som gäller.
- Vattenmyndigheten har valt att exkludera kvicksilver i dessa tabeller eftersom kvicksilver med dess utbredda problematik i Sverige fått ett undantag i form av ett mindre strängt krav. Att i detta fall redovisa kicksilver i tabellen skulle medföra att majoriteten av våra vattenförekomster skulle bli rödmarkerade (på grund av att det inte uppnår god kemisk status) vilket vattenmyndigheten anser olyckligt ur ett pedagogisk perspektiv.

För att så långt som möjligt beakta inkomna synpunkter på **utformningen av miljö kvalitetsnormerna**, har Vattenmyndigheten valt att ange kraven på att uppnå hög eller god yt- eller grundvattenstatus eller ekologisk potential på ett sätt som ligger närmare den formulering av miljömål för vattenförvaltningen som anges i artikel 4 i ramdirektivet för vatten. Vattenmyndigheten har bedömt att detta ligger inom ramen för dess bemyndiganden enligt 4 kap vattenförvaltningsförordningen.

Kriterierna för urvalet av kraftigt modifierade vatten p.g.a. vattenkraftverk varierade mellan distrikten i samrådsmaterialet men efter remissen har man enats om gemensamma kriterier. De vatten som inte längre föreslås bli kraftigt modifierade vatten kallas istället preliminärt kraftigt modifierade vatten och får ett undantag med tidsfrist till 2021 då det krävs mer utredning för att kunna bestämma om dessa även ska vara kraftigt modifierade på sikt.

Vidare kommer **icke-försämringskravet** att utgå som en självständig bestämmelse, eftersom det kan anses att det redan finns i miljö kvalitetsnormsbegreppet och därmed som juridiskt bindande krav.

Vad gäller **undantag** har synpunkter kommit in om att vattenmyndigheten endast får redovisa undantag på den totala statusen och inte på kvalitetsfaktornivå eller parameternivå.

- Vattenmyndigheterna har enats om att för ekologisk status meddela undantag på statusnivå och för kemisk status på ämnesnivå.
- Vattenmyndigheten har valt att, för ekologisk status, föreskriva undantag enbart på statusnivå, dvs. inte på parameter/kvalitetsfaktornivå. För kemisk status (både yt- och grundvatten) föreskrivs undantag på kvalitetsfaktornivå (ex. kadmium).
- Mindre stränga krav har tillämpats restriktivt.
- För grundvatten har vattenmyndigheten valt att fastställa miljö kvalitetsnormer för samtliga grundvattenförekomster.
- Vattenmyndigheten har tagit bort listan med de särskilt förorenade ämnen och dess föreslagna klassgränser eftersom det lätt kan misstolkas att listan gäller generellt i alla vattenförekomster. Vattenmyndigheten har istället fastställt klassgränser för de särskilt

förorenade ämnena för de vattenförekomster där det förekommer sådana.

I vissa fall har **synpunkter på statusklassningar** föranlett justering av status och därmed också av miljökvalitetsnormen, se nedan.

Bland ytvattenförekomsterna har efter samrådet 7% klassats om för ekologisk status och 25% för kemisk status. För grundvatten har inga klassats om för kvantitativ status men 2% för kemisk status. Förändringarna beror till största delen på nya data framtagna av länsstyrelserna men även som resultat av remissvaren. Den stora förändringen för kemisk status på ytvatten är de ändrade gränsvärdena för kvicksilver som tillämpats (från 0,22 mg/l till 0,2 mg/l våtvikt).

I samrådsmaterialet har i distriktet enbart de grundvattenförekomster som bedömts vara i riskzonen för att inte uppnå god grundvattenstatus till 2015 fått kvalitetskrav. Efter samrådet har samtliga vattenmyndigheter gemensamt bedömt att det är lämpligt att fastställa miljökvalitetsnormer för samtliga grundvattenförekomster, oavsett om de har bedömts vara i riskzonen eller inte.

Synpunkter som har noteras inför det framtida arbetet

Många synpunkter som har kommit in är mycket relevanta, men har inte lett till någon förändring av det material som var ute på samråd. Många av frågorna berörs också i avsnittet ”Inför nästa förvaltningscykel” i förvaltningsplanen. Bland annat kommer vattenmyndigheten under nästa cykel att arbeta vidare med att **kvalitetssäkra statusklassningarna** och därmed normerna, **fastställande av kraftigt modifierade vatten** och de **särskilt förorenande ämnena**.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller som inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten.

Flera remissinstanser har ifrågasatt Sveriges val att genomföra ramdirektivets miljömål i artikel 4 som **miljökvalitetsnormer**, och har menat att Sverige med detta system har överimplementerat ramdirektivet för vatten. Vattenmyndigheten har dock inte möjlighet att påverka hur ramdirektivet har införlivats i svensk rätt. Det finns alltså inte utrymme för Vattenmyndigheten att avstå från att besluta om miljökvalitetsnormer i enlighet med bestämmelserna i 4 kap vattenförvaltningsförordningen.

Det har från flera håll förts fram uppfattningen att Vattenmyndighetens beslut om miljökvalitetsnormer bör utformas så att det framgår att det inte utgör ett krav på att god yt- och grundvattenstatus *ska* uppnås. Istället har det gjorts gällande att miljökvalitetsnormerna bör ange att god yt- och grundvattenstatus *bör* uppnås.

Som det framgår av redogörelsen för de förändringar som har genomförts efter samrådet, har Vattenmyndigheten delvis beaktat synpunkterna på hur miljö kvalitetsnormerna bör utformas. De övriga synpunkter på utformningen och tillämpningen av miljö kvalitetsnormer som har framförts kommer med all säkerhet att beröras av den översyn av bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer som nu genomförs av regeringen. Vattenmyndigheten avvaktar därför resultatet av denna översyn innan några ytterligare förändringar genomförs.

Mot bakgrund av de relativt stora osäkerheter som fortfarande finns i frågor som rör den praktiska tillämpningen av miljö kvalitetsnormer, har Vattenmyndigheten bedömt att det inte är ändamålsenligt att i förvaltningsplanen redogöra för dessa frågor. Vattenmyndigheterna kan inte heller påverka hur den praktiska tillämpningen av miljö kvalitetsnormerna går till. Mot bakgrund av den översyn av bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer som nu ska genomföras, finns det dessutom anledning att inte gå djupare in på denna fråga nu.

Bedömningsgrunderna för klassning av vattenförekomster har ansetts som svåra och komplicerade att tillämpa och det har framförts att de behöver förenklas och göras mer transparenta. Eftersom det är Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning som utvecklar bedömningsgrunder och vägledning för statusklassning har vattenmyndigheten inte kunnat beakta dessa synpunkter.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till åtgärdsprogram och hur de har beaktats, samt särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken

Utöver kraven i miljöbalken om en sammanställning av samrådssynpunkter och hur de beaktas ska, enligt 6 kap. 16 § miljöbalken, vattenmyndigheten redovisa hur miljöaspekterna har integrerats i åtgärdsprogrammet, skälen till att åtgärdsprogrammet har antagits istället för det alternativ som varit föremål för övervägande, samt de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som åtgärdsprogrammet medför. Nedan följer, förutom en sammanfattning av synpunkter på förslag till åtgärdsprogram och förslag till miljökonsekvensbeskrivning, även en redogörelse av ovan nämnda krav på redovisning. Därför skiljer sig nedanstående sammanställning ifrån de för förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och miljökonsekvensbeskrivning.

Generellt om inkomna synpunkter

Flertalet av samrådsyttrandena lämnar synpunkter på åtgärdsprogrammet, såväl vad gäller de 40 föreslagna åtgärderna som myndigheter och kommuner ska genomföra, som konsekvensanalysen. Huvuddelen av synpunkterna är kritiska till åtgärdsprogrammet, några vill ha ett kraftfullare åtgärdsprogram.

Många anser att åtgärdsprogrammets struktur och vad som är åtgärderna är oklart. Många anser även att valet av övergripande åtgärder som riktar sig till myndigheter och kommuner är ottydligt och oprecist, och därmed inte kommer att genomföras. I flertalet yttranden från bland annat olika myndigheter ser man att kopplingen mellan åtgärder och deras effekt på normerna behöver tydliggöras. Flera yttranden anser emellertid att det är ett bra val att utforma övergripande åtgärder för att åtgärdsprogrammet inte ska peka ut enskilda verksamhetsutövare eller områden. Flera ifrågasätter även om det behövs fler åtgärder med hänsyn till att vi har bra vatten, och att åtgärder kan få konsekvenser för samhälle, företag och enskilda samt medföra höga kostnader. Några anser istället att det krävs ett effektivare åtgärdsarbete för att komma tillrätta med den omfattande påverkan. De flesta anser att staten måste finansiera hela arbetet i betydligt högre omfattning. Ett flertal remissinstanser tycker att vattenmyndigheten borde ha beskrivit konflikter mellan olika samhällsintressen.

Många lämnar synpunkter på enskilda åtgärder, och de åtgärder som riktas mot miljöproblemen övergödning och fysiska störningar har kommenterats mest. Det är även för dessa miljöproblem som Vattenmyndigheten har noterat störst åtgärdsbehov.

Flertalet yttranden anser att konsekvensanalysen är alltför övergripande och inte redovisar konsekvensen för samhället, företag och enskilda. De efterlyser en bättre och tydligare kostnadsanalys, och att det saknas en kostnadseffektivitetsanalys. Av dessa synpunkter framgår även att de inte kan följa en "röd tråd" mellan miljöproblem, valet av åtgärder, åtgärderna, myndigheter och kommuners ansvar samt konsekvenser och kostnader.

Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning och Statens Jordbruksverk har begärt att åtgärdsprogrammet prövas av regeringen.

Sammanfattning av synpunkter på åtgärdsprogrammet

Flera av synpunkterna berör den **övergripande disposition av åtgärdsprogrammet**, där det är otydligt vad som är åtgärder respektive vad som är konsekvensanalys och beskrivningar. Bidragande till otydligheten är även att vattenmyndigheterna har något olika disposition, vilket många nationella organisationer har påpekat.

Det finns ett flertal synpunkter som har koppling till den **juridiska konstruktionen i lagstiftningen**, vattenmyndighetens mandat, utformning av åtgärdsprogrammet i förhållande till miljökvalitetsnormer och vem som ska gör vad till när. Olika yttranden menar att åtgärdsprogrammet ska peka ut den faktiska detaljerade åtgärden som myndighet eller kommun ska genomföra, medan andra yttranden menar att det inte ska peka ut enskilda åtgärder eller verksamhetsutövare utan snarare hållas på en generell nivå relativt miljöproblemen och vattenförekomsterna.

Vilken **ambitionsnivå åtgärdsprogrammet ska ha** varierar mellan yttrandena. I de flesta fall är synpunkterna allmänna och relaterar inte till vattenstatus och föreslagna miljökvalitetsnormer. Många yttranden stödjer vattendirektivets och vattenförvaltningens mål och syften, men anser samtidigt att det inte ska genomföras åtgärder som kan påverka nuvarande samhälle, företag och enskilda. Genomgående anser man också att det medför för höga kostnader att förbättra vattenmiljön. Några yttranden anser emellertid att god vattenstatus är en central fråga i samhället, och det krävs mera åtgärder och resurser för att komma dit. Ett mönster är också att lokala myndigheter förväntar sig resurser, underlag och styrning från nationellt håll, medan nationella organisationer förväntar sig att fler åtgärder ska utföras lokalt.

Åtgärdsprogrammets åtgärder som riktar sig till myndigheter och kommuner har kommenterats av de flesta yttrandena. Dels finner myndigheter och kommuner det svårt att koppla sitt ansvar för åtgärden till rätt vattenförekomst och påverkansfaktorer, och anser att vattenmyndigheterna måste tydliggöra hur det ska tolkas. Många andra yttranden anser också att det är otydligt vad som blir de faktiska åtgärderna utav de 40 föreslagna och generella åtgärderna.

- Åtgärdsprogrammets generella krav på åtgärder mot **försurning** genom ökad styrning via den nationella kalkningsplanen till påverkade vattenförekomster, avstyrks av Naturvårdsverket som menar att det ska kalkas mindre och att åtgärden inte minskar påverkansfaktorerna. Andra yttranden stöder åtgärden.
- Åtgärdsprogrammet föreslår flera åtgärder mot **övergödning** som riktar sig till såväl nationella och regionala myndigheter samt kommuner, och berör alla sektorer som bidrar till övergödningen. De flesta anser att det behövs åtgärder, men de ser inte hur vattenmyndigheternas förslag ska kunna bidra till detta då det inte är preciserat vilka

insatser som behövs. Några yttranden lämnar förslag på alternativa eller ytterligare åtgärder som behöver genomföras, men anger inte vem som ska ansvara för dessa. Generellt är jordbruksnäringen emot ökade krav på åtgärder inom jordbrukets övergödningstillförsel, särskilt om det medför verksamhetskostnader för den enskilde, medan tillsynsmyndigheter önskar tydligare regelverk. Angående avloppsvatten så anser de flesta VA-företrädarna att de har gjort tillräckliga insatser, vilket även industrin anser. Några myndigheter delar dessa synpunkter medan andra anser att det behövs ytterligare insatser. Kring enskilda avlopp anser de flesta att det behövs fler insatser, men inte överallt. Utsläpp från båtar avstyrks av Sjöfartsverket och Transportstyrelsen med hänsyn till befintligt regelverk och att frågorna är under utredning.

- Angående åtgärdsprogrammets förslag kring **främmande arter** framförs att en strategi är överlämnad till regeringen.
- Åtgärdsprogrammets förslag kring **fysisk påverkan** riktar sig till nationella och regionala myndigheter och har medfört många synpunkter avseende markavvattningsföretag och dammar, men i övrigt få kommentarer. De flesta synpunkterna anser att åtgärder som påverkar markavvattningen eller vattenkraftproduktionen inte får genomföras, medan några synpunkter framför att det behövs för bättre vattenmiljöer.
- Åtgärdsprogrammets förslag att kommunerna behöver **öka och förbättra skyddet kring dricksvatten** har kommenterats i flera yttranden. De flesta synpunkterna påtalar vikten av ett bra skydd och att regelverket behöver stärkas kring de viktigaste vattnen, medan andra menar att skydd av dricksvatten inte får medföra intrång i verksamheten hos enskilda. Kommunerna, som ansvarar för inrättandet av vattenskyddsområden, har påtalat svårigheterna med att inrätta skyddsområden för alla vattentäkter fram till år 2015. Kommunerna ser även ett stort behov av tillskott i resurser om åtgärden skall bli genomförbar. Bland annat Livsmedelsverket påtalar vikten av att förena målen mellan ekologisk och kemisk status med mikrobiologisk status för säker vattenkvalitet. Socialstyrelsen framhåller att det behövs en helhetssyn på större vattentäkter och enskild vattenförsörjning.
- Åtgärdsprogrammets förslag kring bättre underlag för att bedöma konsekvenser och åtgärder kring **klimatförändringar, vattenresurser, vattenkvalitet, översvämning** och torka stöds av de som har yttrat sig om frågan.
- Åtgärdsprogrammet lämnar även förslag om **övergripande, administrativa och stödjande åtgärder** för vattenförvaltningsarbetet. De flesta yttranden ställer sig positiva till detta, men påpekar att omfattningen av dessa kommer att behöva preciseras och prioriteras i framöver. Bland annat Naturvårdsverket påtalar emellertid att styrning av miljöövervakning och vattenkontroll behöver övervägas innan dessa kan omsättas.

De flesta yttrandena menar att **konsekvensanalysen** inte tillräckligt väl beskriver konsekvenserna för samhället, företag eller enskilda. Det framförs även att vattenmyndigheternas disposition och beskrivningar har varit något olika, vilket gör

analyserna otydliga. Det finns en förväntan hos många att konsekvensanalysen ska redovisa utfallet för fastighet, kommun, företag eller avrinningsområde, inte bara för vattendistriktet.

På motsvarande sätt anger de flesta att **kostnadskalkylerna** inte är fullständiga eller tillräckligt preciserade för att spegla kostnaderna för samhället, företag eller enskilda.

Många yttrande anser även att vattenmyndigheterna inte redovisar den mest **kostnadseffektiva åtgärds kombinationen**, eller att föreslagna åtgärder inte är analyserade som de mest kostnadseffektiva. Andra menar även att det inte går att beräkna om det är kostnadseffektiva åtgärder.

Många yttranden påtalar behovet av **samverkan och samordning** när åtgärder ska omsättas av flera myndigheter och kommuner inom samma avrinningsområde. Det finns uttalade önskemål om att nationella myndigheter och länsstyrelser måste ta på sig ett samordningsansvar.

Det påtalas även att det **behövs vägledning** kring åtgärderna av vattenmyndigheterna och tillsynsvägledande myndigheter, och även juridisk vägledning kring miljökvalitetsnormer.

Genom den juridiska konstruktionen finns det enligt vattenförvaltningsförordningen en möjlighet för myndigheter och kommuner att begära att åtgärdsprogrammet prövas av regeringen om åtgärdsprogrammet allvarligt avviker från bestämmelserna i lagstiftningen eller är i strid med annan lagstiftning. En sådan prövning har begärts av Naturvårdsverket och Sveriges Geologiska Undersökning som anser att åtgärdsprogrammet allvarligt avviker från bestämmelserna i lagstiftningen, och av Jordbruksverket som anser att det strider mot annan lagstiftning. Vattenmyndigheten har överlämnat åtgärdsprogrammet till regeringen för prövning.

Bedömning av rimliga alternativ till åtgärdsprogrammet

Innehållet och det formella utseendet när det gäller vattenförvaltningens åtgärdsprogram är på förhand delvis definierat i lagtexter, varför det finns små möjligheter att inom miljöbedömningen förutsättningslöst belysa eventuella alternativ till ett åtgärdsprogram. Ett alternativ som har kunnat uteslutas, men som det finns stöd för i vattenförvaltningsförordningen, är delåtgärdsprogram. Dessa kan till exempel göras för de delar av vattendistriktet där speciella åtgärder behövs eller för sektor, fråga eller vattentyp som beaktar särskilda aspekter på vattenmiljöförvaltningen. Av tids- och resursskäl har detta inte varit möjligt, både åtgärdsprogram och förvaltningsplan är gjorda utifrån distriktets mer övergripande perspektiv. Dessutom saknas i dagsläget både tillräckligt detaljerad information och underlag inom många sakområden och sammanställningar av denna. Detta kommer att vara centralt i nästa vattenförvaltningscykel 2010-2015.

Valet av en översiktlig nivå på åtgärdsprogrammet, framför en mer detaljerad, har skett mot bakgrund av att vattenmyndigheten vill betona att de myndigheter och kommuner som har

bäst kunskap inom sina arbetsområden ska ta fram de bästa lösningarna. Sektorsansvaret gör, när det gäller nationella myndigheter, att det kommer att skapas liknande förutsättningar över landet för att hantera ett visst miljöproblem. Kommuner som omfattas av en åtgärd kommer genom det avrinningsområdesvisa perspektivet att arbeta med vattenförekomster som sträcker sig över administrativa gränser vilket öppnar för likartade lösningar på lokala miljöproblem.

Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen är av en jämförbar detaljeringsgrad som åtgärdsprogrammet och är därför översiktlig och generell i sin utformning. En mera fullständig bedömning av hur olika miljöaspekter samt de nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmålen påverkas bedöms kunna genomföras senare i samband med att mer platsspecifika åtgärder tas fram under nästa vattenförvaltningscykel. Det är således först när ett konkret åtgärdsförslag utformats för en bestämd plats, eller en serie åtgärder för ett lokalt/regionalt område, som det är möjligt att beskriva miljökonsekvenserna på mer detaljerad nivå i tid och rum.

Utöver det valda alternativet för åtgärdsprogrammet har miljöpåverkan bedömts för ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet ska beskriva miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om åtgärdsprogrammet inte genomförs (6 kap. 12 § miljöbalken). Nollalternativet är således inte en beskrivning av aktuella förhållanden eller ett antagande att inga ytterligare åtgärder vidtas, utan inkluderar de åtgärder och de förändringar som kan förväntas genomföras även utan åtgärdsprogrammet. Det är alltså pågående och förväntat kommande miljöförbättrande arbete och åtgärder som har betydelse för vattenmiljön. Det handlar bland annat om tillämpning av befintlig miljölagstiftning och insatser för att nå de vattenanknutna miljö kvalitetsmålen.

Miljöaspekternas integrering i åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet är inriktat mot utveckling och förbättring av naturresurser, specifikt vattenresurser, till skillnad mot vad som ofta är fallet nämligen exploatering/nyttjande av naturresurser. Det innebär att miljöaspekterna inte bara integreras i åtgärdsprogrammet, utan att hela åtgärdsprogrammet från början bygger på kunskap, data och information om främst vattnens miljöförhållanden.

Utifrån denna grundläggande förutsättning har åtgärdsprogrammet växt fram under 2008 och 2009, och olika miljöaspekter har integrerats, dvs såväl lagts till som tagits bort, när åtgärdsprogrammet successivt förbättrats. Särskilt stor vikt har här lagts vid synpunkter från samrådet 2009. Sammantaget har dock betydligt mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden i distriktet lagts till såväl åtgärdsprogram som miljökonsekvensbeskrivning än som tagits bort.

Förebyggande åtgärder samt övervakning och uppföljning

När konkreta åtgärder/projekt successivt blir aktuella enligt åtgärdsprogrammet under det fortsatta vattenförvaltningsarbetet och då utreds, projekteras, etc. på en mer lokal och platsspecifik nivå, så ska även förebyggande åtgärder för att motverka betydande negativ

miljöpåverkan normalt tas med och beskrivas i dessa projekt. Detta ska även ske för projektspecifik miljöeffektuppföljning.

För de förslag till åtgärder som ska genomföras av myndigheter och kommuner, ingår det normalt även i deras utrednings- och utvecklingsarbete att föreslå förebyggande åtgärder för att motverka och minska risken för negativa miljöeffekter vid genomförandet. Uppföljning av dessa åtgärder sker i första hand genom löpande recipientkontroll och miljöövervakning samt i det kontinuerligt pågående vattenförvaltningsarbetet, bl. a genom det årliga rapporteringskravet på myndigheter och kommuner.

Den miljöövervakningen som bedrivs idag av många aktörer på olika geografiska nivåer kommer successivt att utvecklas i riktning mot vattenförvaltningens behov och därmed bli alltmer användbar i det sammanhanget. Detta utvecklas i detalj i vattenförvaltningens kommande övervakningsprogram.

Förändringar som har genomförts

Vattenmyndigheten har övervägt alla synpunkter, arbetat intensivt i dialog med övriga vattenmyndigheter, genomfört dialogmöten med representanter för flera myndigheter och andra intressenter och presenterat övervägandena för vattendelegationen.

Regeringen har beslutat att inte prövat åtgärdsprogrammet enligt myndigheternas begäran.

Vattenmyndigheten bedömer generellt att åtgärdsprogrammet inte kan ändras i sin grundläggande och övergripande form, vilket flera yttranden har begärt, för då krävs ett nytt samråd om åtgärdsprogrammet.

Vattenmyndigheten har, tillsammans med de andra vattenmyndigheterna, **omarbetat åtgärdsprogrammets disposition och harmoniserat innehållet** så långt möjligt. Åtgärdsprogrammet har renodlats för att skapa tyngdpunkten i åtgärder och dess konsekvenser. Detta innebär bland annat att miljöproblemsbeskrivningarna flyttats över till förvaltningsplanen.

Det andra delen av tydliggörandet har handlat om att **fördjupa och utveckla konsekvensanalysen** så att den bättre bemöter frågeställningar i inkomna yttranden. Det har dock funnits en begränsning i vad som är möjligt med hänsyn till bristande kunskapsunderlag och avsaknad av beräkningsmetoder för exempelvis omvandling av miljövärden till monetära nyttor eller en prispolitik för vattentjänster. Åtgärdsprogrammet har även kompletterats i vissa avseenden för att tydligare redovisa de krav som finns i lagstiftningen på åtgärdsprogrammet.

Ambitionsnivån för åtgärdsprogrammet bestäms av miljökvalitetsnormerna. Generellt har vattenmyndigheten tillämpat många tidsundantag, vilket medför en längre tid för att uppnå miljökvalitetsnormerna, men kräver samma omfattning på åtgärderna för att nå god status. Vattenmyndigheten kan idag inte dokumentera att det skulle vara tekniskt omöjligt utom för enstaka vattenförekomster eller kemiska ämnen, och inga yttranden har kunnat påvisa det.

Konsekvensen av att nå god status måste påverka nuvarande samhälle, företag och enskilda för att ge resultat. Däremot är påverkan på dessa beroende av vilken metod som väljs. Vattenmyndigheterna väljer inte åtgärdsmetod, det skulle begränsa utvecklingen av metoder och därmed inte vara en adaptiv vattenförvaltning. Olika metoder är tillämpliga i olika miljöer, därför medför metodvalet olika kostnader för att nå samma resultat. Det har även betydelse för kostnadseffektiviteten, vilket därmed blir ett relativt begrepp i åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsprogrammets åtgärder, riktade till myndigheter och kommuner, behålls i huvudsak med sin nuvarande inriktning. De flesta åtgärder omformuleras efter olika synpunkter för att öppna för olika alternativ, tydliggöra innehållet och ansvaret för åtgärden.

- Åtgärdsprogrammets åtgärd mot **försurning** kvarstår men omformuleras.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder mot **övergödning**, som riktar sig till såväl nationella och regionala myndigheter samt kommuner, bibehålls men de flesta omformuleras. Åtgärden till Sjöfartsverket om utsläpp av avloppsvatten från båtar tas emellertid bort. Vattenmyndigheten bedömer det vara tillräckligt med befintligt regelverk för en del av båtarna medan det pågår en utredning om andra båtars utsläpp.
- Åtgärdsprogrammets åtgärd kring **främmande arter** tas bort i avvaktan på regeringens ställningstagande till föreslagen strategi från Naturvårdsverket m fl myndigheter.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder kring **fysisk påverkan** som riktar sig till nationella och regionala myndigheter kvarstår i huvudsak i sin nuvarande form men omformuleras delvis.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder, riktade till kommunerna för behovet att **öka och förbättra skyddet kring dricksvatten**, kvarstår i huvudsak med sin nuvarande inriktning.
- Åtgärdsprogrammets åtgärder om **övergripande, administrativa, stödjande och bättre underlag** för vattenförvaltningsarbetet bibehålls i huvudsak i sin nuvarande form.

Konsekvensanalyserna omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna, genomfört och pågående åtgärdsarbete beskrivs och en bättre översikt av konsekvenserna för samhället, företag och enskilda görs. Vattenmyndigheten anser emellertid att det är en konsekvensanalys för vattendistriktet som ska redovisas, inte något detaljerat utfall för fastighet, kommun, företag eller avrinningsområde. Konflikter mellan olika samhällsintressen utvecklas i miljökonsekvensbeskrivningen av åtgärdsprogrammet och hör inte hemma i åtgärdsprogrammet.

Kostnadsanalyserna omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna. Kostnaderna för att förbättra vattenmiljön är beroende av många faktorer, varför det alltid kommer att vara svårt att beräkna dem. Att beräkna nyttovärdena av god vattenstatus är ännu svårare då vatten och vattenmiljö oftast inte är prissatt utan en kollektiv nytta med många intressen och nyttjande. Vatten är en central fråga för hela

samhället, och kostnaderna för åtgärder är relativt begränsade i förhållande till de nyttovärden och ekonomiska tillgångar som skapas genom att använda vattenresurserna.

Kostnadseffektivitetsanalyserna omarbetas och harmoniseras så långt som möjligt mellan vattenmyndigheterna. Vattenmyndigheten anser att åtgärdsprogrammet redovisar den mest kostnadseffektiva åtgärdscombinationen för kartlagda miljöproblem inom vattendistriktet, givet de förutsättningar och regelverk som finns för att nå miljökvalitetsnormerna. Vattenmyndigheten finner det inte meningsfullt att redovisa teoretiskt kostnadseffektiva åtgärder utanför uppdraget. De kostnadseffektiva åtgärder kommer också att variera beroende av geografisk skala, sakfråga och målområde, vilket yttrandena visar. Det innebär även att myndigheter och kommuner behöver överväga vilka de kostnadseffektivaste åtgärder är efter deras förutsättningar.

Vid genomförandet av åtgärdsprogrammet är det viktigt att nationella myndigheter och länsstyrelser tar ansvar för samverkan och samordning mellan olika organisationer. Tillsynsvägledande myndigheter måste även ta ansvar för juridisk vägledning kring miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram. Vattenmyndigheterna avser att stödja arbetet och utveckla olika underlag i samverkan med myndigheter och kommuner.

Distriktsspecifika förändringar som har genomförts

Kostnadsanalyserna i åtgärdsprogram för Södra Östersjön har omarbetats för att uppnå en gemensam basnivå överenskommen med övriga vattendistrikt. Det är framförallt analys av kostnader för åtgärder riktade mot miljöproblemen miljögifter, fysisk påverkan, övergödning och i viss mån skyddet av dricksvatten som har utvecklats jämfört med remissversionen av åtgärdsprogrammet. Arbetsgrupper bestående av representanter för länen i vattendistriktet har skattat kostnader för faktiska åtgärder och administration kopplat till respektive miljöproblem. Dessa har sedan använts för vidare analys av årliga kostnader, konsekvenser och fördelningseffekter.

Konsekvensanalysen har fördjupats i och med att skattningarna av kostnader har kompletterats med en kvalitativ beskrivning av de nyttor som förväntas uppstå som ett resultat av åtgärdsprogrammet.

Fördelningseffekter av kostnader för myndigheter och kommuners åtgärdsarbete mellan samhällssektorer har skattats för Södra Östersjöns vattendistrikt. De årliga kostnader som är resultat av kostnadsanalysen har fördelats på sektorerna jordbruk, skogsbruk, industri, energi, hushåll, kommun och stat. Resultatet är osäkert men ger ändå indikationer om hur kostnaderna kommer att fördelas.

Synpunkter som har noteras inför det framtida arbetet

Samrådet 2009 har tillfört många synpunkter som beaktats eller delvis beaktats vid revideringen av åtgärdsprogrammet. Många synpunkter på bland annat utformning, underlag,

åtgärder och åtgärdsutformning och konsekvensanalys har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att tas med till den andra förvaltningscykeln. Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Distriktsspecifika synpunkter som har noteras inför det framtida arbetet

Synpunkter från vattenråd, kommuner, branschorganisationer och länsstyrelser tar upp vikten av att avgränsa grundvattenförekomster så att viktiga dricksvattentäkter kan omfattas av vattenförvaltningen. Dessutom menar man att flera stora grundvattenförekomster i sedimentär berggrund behöver avgränsas i flera mindre så att skyddet av dricksvattentäkter kan effektiviseras. Detta gäller framförallt på Gotland och på Kristianstadslätten.

Flera synpunkter från länsstyrelserna har tagit upp behov av att utveckla metodik, t ex för klassning av förurningsstatus och beräkningar av referensvärden för fosfor för att kunna bedöma åtgärdsbehov. Detta tillsammans med utveckling av miljöövervakningsprogrammen är exempel på arbete inom vattendistriktet under kommande förvaltningscykel 2009 - 2015.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten.

Lagstiftningens utformning och vattenmyndighetens mandat är inte frågor som vattenmyndigheten kan förändra, och det gäller även när besluten ska fastställas.

Vattenmyndigheten har försökt förtydliga utformningen av åtgärdsprogrammet så att det framgår att det är miljökvalitetsnormerna som ska bibehållas eller uppnås. Vattenmyndigheten arbetar med att förbättra kunskapsunderlag framöver för att tydliggöra miljöproblemen för olika vattenförekomster och avrinningsområden. Vattenmyndigheten har i nuläget bedömt att ett sådant underlag bara skulle göra åtgärdsprogrammet svårläst och att inkludera flera hundra sidor vilket skulle göra det onödigt omfattande. Det är myndigheter eller kommuner som ska genomföra åtgärderna och det kommer att krävas en fortsatt dialog för att peka ut de faktiska detaljerade åtgärderna samt utveckling av kompletterande underlag.

Många synpunkter handlar även om att vattenmyndigheten borde ha redogjort för en **prioriteringsgrund mellan åtgärder och olika miljöproblem**. Vattenmyndigheten har miljökvalitetsnormerna och miljöproblemen som utgångspunkt i framtagandet av åtgärder. Med denna utgångspunkt så finns det begränsade möjligheter att prioritera mellan normer eller miljöproblem. Om myndigheter eller kommuner behöver stöd i sina prioriteringar kan vattenmyndigheterna däremot finnas som stöd i processen eller planläggningen.

Sammanställning av synpunkter på Förslag till miljökonsekvensbeskrivning och hur de har beaktats:

Generellt om inkomna synpunkter

Omkring 5% av de inkomna synpunkterna har rört förslag till miljökonsekvensbeskrivning. Flera yttrande anser att MKB:n är alltför övergripande och inte redovisar miljökonsekvenser för samhället, företag och enskilda. Många nationella organisationer har påpekat att vattenmyndigheterna har något olika struktur och omfattning av dokumentet vilket skapa otydlighet. Det finns ett flertal synpunkter som har koppling till den juridiska konstruktionen i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. Flera remissinstanser efterfrågar en avvägning när mål för olika miljöaspekter står emot varandra och en konflikt uppstår, till exempel mellan klimatmål och mål för vattenkvalitet. Några remissinstanser påpekar att miljöaspekterna och miljökvalitetsmålen har förväxlats.

Förändringar som har genomförts

Bearbetning av dokumenten har gjorts baserat på inkomna synpunkter för att öka läsbarhet och tillgänglighet. En omarbetning av disposition och innehåll samt harmonisering av detta mellan vattenmyndigheterna har gjorts så att strukturen är gemensamt och i så lång utsträckning som möjligt även innehållet.

Nya avsnitt som har lagts till:

- En beskrivning av miljöbedömningsprocessen.
- Redogörelse av hur syftet med miljöbedömningen uppfyllts.
- Redogörelse av hur behovsbedömningen gjorts.

Flera av avsnitten i dokumentet har utvecklats, bland annat gäller det:

- Förhållandet till andra planer och program.
- Vilka åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför enligt 6 kap. 12 § punkt 9 miljöbalken.
- Miljöförhållandena i de områden som kan antas påverkas betydligt.
- Vilken betydande miljöpåverkan som bedöms uppstå för miljöaspekterna.
- Vilka miljökonflikter som bedöms uppstå.
- Ny disposition som utgår från miljöaspekterna enligt miljöbalken.
- Kraven som miljöbalken ställer på en miljöbedömning tillgodoses
- Symbolspråk i sammanfattande konsekvenstabell ändras till +, - och 0.
- Kartorna samordnas.
- Referenser läggs till.
- Ordlista tillkommer.

Flera remissinstanser efterfrågar en avvägning när mål för olika miljöaspekter står emot varandra och en konflikt uppstår, till exempel mellan klimatmål och mål för vattenkvalitet. Dessa kapitel har utvecklats, och påverkan på miljöaspekterna och miljömålskonflikter beskrivs mer utförligt.

Miljöbedömningarna har omarbetats och harmoniserats så långt det är motiverat. Vattenmyndigheten anser att det är en miljöbedömning för ett vattendistrikt som ska redovisas, inte en detaljerad sådan för fastighet, företag, kommun eller avrinningsområde.

Synpunkter som har noteras inför det framtida arbetet

Många synpunkter på bland annat utformning, underlag, etc. har inte beaktats eller kunnat beaktas av olika anledningar, men kommer till olika delar att noteras och tas med till den andra förvaltningscykeln. Vattenmyndigheten är medveten om att det finns ett stort behov av mer data, information och kunskap om vattens miljöförhållanden inom vattendistriktet, samhällets påverkan samt effektiva åtgärder, osv. och att detta behöver utvecklas under kommande år.

Vid genomförandet av vattenförvaltningens miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan ställs krav på att de beaktas av många myndigheter och kommuner. Vattenmyndigheterna avser att stödja det arbetet kontinuerligt.

Synpunkter som inte har beaktats

En del synpunkter som har kommit in berör frågor som vattenmyndigheten inte kan påverka eller som inte är relevanta för förändring i samrådsdokumenten.

Lagstiftningens utformning och vattenmyndighetens mandat är inte frågor som vattenmyndigheten kan förändra då det är politiska frågor, och det gäller även när besluten ska fastställas.

Flera remissinstanser efterfrågar en avvägning när mål för olika miljöaspekter står emot varandra och en konflikt uppstår, till exempel mellan klimatmål och mål för vattenkvalitet. Någon avvägning mellan miljökvalitetsmål kommer dock inte att göras då det också är en politisk fråga som vattenmyndigheten varken har till uppgift eller mandat att avgöra.

Bilaga 1: Lista på organisationer och enskilda som har inkommit med remissynpunkter

Statliga myndigheter

Banverket
Boverket
Energimyndigheten
Fiskeriverket
Jordbruksverket
Kammarkollegiet
Kemikalieinspektionen
Livsmedelsverket
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
SMHI
Socialstyrelsen
Sveriges Geologiska Undersökning
Transportstyrelsen
Vägverket

Kommuner

Alvesta kommun
Aneby kommun
Askersunds kommun
Borgholm kommun
Boxholms kommun
Bromölla kommun
Burlövs kommun
Eksjö kommun
Eksjö kommun
Emmaboda kommun
Eslövs kommun
Finspångs kommun
Gotlands kommun
Habo kommun
Hallsbergs kommun

Helsingborgs kommun
Hjo kommun
Hultsfreds kommun
Hässleholms kommun
Högsby kommun
Höganäs kommun
Hörby kommun
Hörs kommun
Jönköpings kommun
Kalmar kommun
Karlshamns kommun
Karlskrona kommun
Kinda kommun
Kristianstads kommun
Kävlinge kommun
Landskrona kommun
Lessebo kommun
Linköpings kommun
Ljungby kommun
Lomma kommun
Lunds kommun
Malmö kommun
Mjölby kommun
Motala kommun
Mullsjö kommun
Mönsterås kommun
Mörbylånga kommun
Norrköpings kommun
Nybro kommun
Nyköpings kommun
Nässjö kommun
Olofströms kommun
Osby kommun
Oskarshamns kommun
Ronneby kommun
Simrishamns kommun
Sjöbo kommun
Skurups kommun
Staffanstorps kommun
Svalövs kommun
Svedala kommun
Sölvesborgs kommun
Tibro kommun
Tingsryds kommun
Tomelilla kommun
Torsås kommun
Tranås kommun

Trelleborgs kommun
Töreboda kommun
Uppvidinge kommun
Vadstena kommun
Valdemarsviks kommun
Vellinge kommun
Vetlanda kommun
Vimmerby kommun
Vimmerby kommun
Västerviks kommun
Växjö kommun
Ydre kommun
Åtvidabergs kommun
Älmhults kommun
Örkellunga kommun
Östra göinge kommun

Regionförbund och kommunförbund

Kommunförbundet Skåne
Miljöförbundet Blekinge väst
Region Skåne
Regionförbundet Kalmar län
Regionförbundet Jönköpings län
Regionförbundet Södra Småland
Sveriges Kommuner och Landsting

Branschorganisationer och ideella organisationer

Avfall Sverige
Dragets kanals vänner
Eksjö-Ydre skogsbruksområdes förtroenderåd
Fastighetsägare Svartåns avrinningsområde
Fiskvattenägarförbund
Kronobergs Fiskevårdsområden i Svartån
Förtroenderådet
Snapphanebygdens skogsbruksområde
Dragets kanals vänner
Gustaf Ulfsparrs stiftelse

Hembygdsförbund Jönköpings län
Jernkontoret
Kemi- och plastföretagen
Lantbrukarnas riksförbund LRF 1
Lantbrukarnas riksförbund LRF 2
LRF - Benestad Ramsåsa
LRF - Eslöv Hörby
LRF - Hjo
LRF - Jönköping
LRF - Kinda
LRF - Nässjö
LRF - Regionförbund i Södra
Östersjöns vattendistrikt
LRF - Staffanstorps Sydvästra
LRF - Studiecirkel vattnets väg
LRF - Torsåsbygden
LRF - Tranås Aneby
LRF - Västervik
Mellösasjöns vattengrupp
Naturskyddsföreningen Gotlands
län
Naturskyddsföreningen Linköping
Nävelsjö socken
Roxens fiskevårdsområdesförening
Skogsindustrierna
Skogsägarna Mellanskog
Sommens fiskevårdsområde
Sportfiskarna
Sportfiskarna Kronobergs distrikt
SveMin
Svensk energi
Svenskt näringsliv
Svenskt vatten
Svensk vattenkraftförening
Svenskt växtskydd
Sveriges häradsallmänningsförbund
Sveriges jordägareförbund
Sveriges textil och modeföretag
TEKO
Södra Skogsägarna
Södra Skogsägarna - Mönsterås
skogsbruksområde
Södra Skogsägarna - Vimmerby
Hultsfreds skogsbruksområde
Södra Skogsägarna - Södra Skånes
skogsbruksområde
Teknikföretagen
VA-samverkan Skåne Nordost
VA Syd
Världsnaturfonden WWF

Älvräddarnas samorganisation
Ölands vattenråd
Östergötlands båtförbund
Östra Lägerås FVOF
Övre Almaåns samhällsförening

Företag

Boxholms skogar AB
EON Vattenkraft AB
Fortum Generation AB
HB Hökenäs Kraft
Holmen AB
Holmen Skog
Johannishus Godsförvaltning AB
Löväng Lantbrukskonst AB
Sveaskog
Sydvatten AB
Tekniska verken Linköping
Vattenfall AB

Vattenorganisationer

Alsteråns vattenråd
Emåförbundet
Grundvattenrådet för
Kristianstadslätten
Höje å vattendragsförbund
Kisadalens vattenråd
Kävlingeå projektet
Lyckebyåns vattenförbund
Motala ströms vattenvårdsförbund
Nordvästra Gotlands vattenråd
Saxån-Braåns vattenvårdskommitté
Segeå intressentgrupperna
markägare, skogsägare och
markavvattningsföretag
Segeåns vattendragsförbund
Skivarpåns och Dybäckåns
vattendragsförbund
Sydkustens vattenvårdsförbund
Torsås kustmiljögrupp
Vattenråd Nybroån, Kabusaån,
Tygeå
Vattenråden på Gotland
Vindåns vattenråd
Västra Hanöbuktens
vattenvårdsförbund
Vätternvårdsförbundet
Ölands vattenråd
Östra Gotlands vattenråd
Österlens vattenvårdsförbund

Privatpersoner

Per-Olof Appelkvist
Zeth Bergström
Elisabeth Du Rietz
Eva Fee mfl
Lars Jönsson
Sven Olof Ljunggren
Fredrik Treschow webbenkät
Anonym 1 webbenkät
Anonym 2 webbenkät
Anonym 3 webbenkät